

Vaikuttavuusinvestoiminen – mitä se on ja mitä merkitystä sillä on kunnille?

Taloustorstai 8.10.2020

Jari Vaine

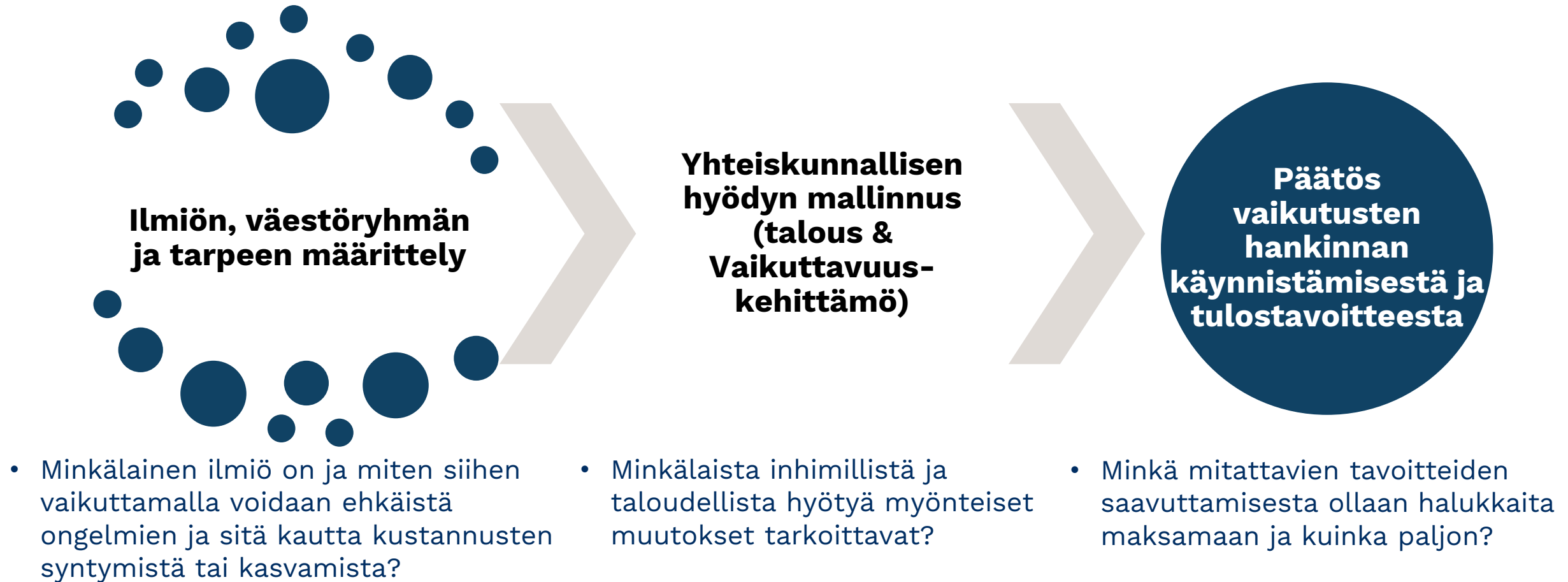
Vaikuttavuusinvestoiminen (engl. Impact investing)

- Yksityisen pääoman tietoista suuntaamista toimintaan, joka saa aikaan sekä taloudellista tuottoa että mitattavaa yhteiskunnallista/ympäristöllistä hyötyä
- Tulosperusteinen rahoitussopimus (SIB/EIB/DIB) - yksi vaikuttavuusinvestoimisen muoto, jossa sijoitusvarat käytetään yhteisen tulostavoitteen saavuttamiseen
- **SIB** = Social Impact Bond
- **EIB** = Environmental Impact Bond
- **DIB** = Development Impact Bond

SIB-mallin keskeiset toimijat

- **Julkinen sektori** – Tilaaaja - maksaa osuuden saavutetuista tuloksista
- **Sijoittaja** - Raha hakee merkitystä – kantaa vähintään pääosin taloudelliset riskit
- **Palveluntarjoaja** - Kilpailuetua vaikuttavuuden todentamisessa

Vaikutusten hankintaprosessin eteneminen

Vaikuttavuusketju ja vaikuttavuuden mallintaminen

- **Panos** (input) Käytetyt resurssit ->
- **Teko** (output) Mitattava tehty työ ->
- **Vaikutus** (outcome) Konkreettinen muutos ihmisissä tai rakenteissa ->
- **Vaikuttavuus** (impact) Ihmisten hyvinvointi ja yhteiskunnallinen hyöty
- Vaikuttavuus mallintamisen **lähtökohtana** <-> mallinnus toimii vaikuttavuuden johtamisen ja vaikutusten **todentamisen** työvälineenä
- Toiminnan onnistumisen mittaaminen: **Tulosmittarit, Toimintaa ohjaavat mittarit, Prosessimittarit, Muut mittarit**

Merkitys kunnille – lähtökohtia

- Kuntatalouden kehitysnäkymät vaikeat (Koronapandemian vaikutukset, tulot kasvavat selvästi menoja hitaammin, investointi- ja velanhoitokyky koetuksella...)
- Sosiaaliset ja yhteiskunnalliset haasteet (lapsiperheiden tilanne, lasten ja nuorten syrjäytyminen, huostaanotot, ikääntyminen, hoivan tarpeet, Ilmastonmuutoksen torjunta, kestävä kehitys...)
- Kestävyysvaje, työllisyyden hoito...

Uutta ajattelua ja tekemistä tarvitaan

- Hyvinvoinnin lisäämiseen ja ongelmien ehkäisyyn uusia toiminta- ja rahoitusmalleja, jotka auttavat myös julkisen talouden tasapainottamisessa
- Resursseja vaikuttaviin toimiin – keskinäiset riippuvuussuhteet, ilmiölähtöisyys
- Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä

Merkitys kunnille – taustatekijöitä

- Kokeilut - hyväksytty tapa uudistaa
- Hyvinvointitalous-teema
- Ennakoivan ja ehkäisevän toiminnan mahdollisuudet – luo hyvinvointia ja pienentää kestävyysvajetta
- Linjauksia ja halukkuutta ilmastonmuutoksen hillitsemisestä
- Hallitusohjelma: sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta
- SIB-hankkeet ovat yksi keino – myös nykyiset keinot soveltuvat, mutta muokattava hankintojen lähestymistapaa tulosperusteiseksi
 - Kuinka kunnat voivat nykyistä paremmin ostaa tuloksia, ei vain suoritteita?
 - Vaikuttavuus syntyy tilaajan, palveluntuottajien ja sijoittajien yhteistyönä

Merkitys kunnille – toimenpiteet

- Kunta määrittelee tulostavoitteen, ei tekemisen tapaa -> esim. väestöryhmä, jonka hyvinvointia halutaan lisätä tai ympäristöaihe, johon halutaan myönteinen muutos
- Halutun tavoitetason tai muutoksen, joka on mitattavissa -> tuloksen taloudellinen arvo -> palveluntuottajille (ja sijoittajille) maksettava tulospalkkio
- Palveluntuottajat toteuttavat käytännön toimet parhaaksi katsotulla tavalla yhteistyössä tilaajan (kunnan) kanssa
- (Lähde: Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus (TEM))

Mitä kunnalta edellytetään?

- Selvitys tarpeesta ja arvioiduista vaikutuksista – talous- ja substanssiyksiköt
- Selvitys hankkeen kytköksistä (puoltavat tai kielteiset)
- Talouden varautuminen = tavoiteltu vaikutus -> tulospalkkio, taloussuunnittelu
- Päätös – viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteinen näkemys

Vaikuttavuushankkeet Suomessa ja tulevaisuus

Toteutuneita

- Työhyvinvoinnin edistäminen julkisella sektorilla **Päättynyt** / Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen **Päättynyt** / Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen **Käynnissä** / Lapset II **Kilpailutuksessa** / Työllistymisen edistäminen **Käynnissä**

Suunniteltuja tai selvitysvaiheessa

- Lapsiperheiden hyvinvointi, Työikäisten työkyky, Ikääntyneiden itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen, Ilmasto ja ympäristö, Asumisen energiatehokkuus... Voi myös tehdä esiyksiä

Ratkaistavia asioita siis riittää

- Eri osatekijöiden näkymiä olisi kyettävä analysoimaan, yhteistyön tarve

Eteneminen

- Lisätietoja: <https://tem.fi/vaikutusten-hankinnan-suunnittelun-tueksi>
- Yhteyshenkilö: Mika Pyykkö, Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus (TEM)
- Tehty esitys vaikutusten hankintainstrumentista julkiselle sektorille.

Jari Vaine

Puhelin 09 771 2018, 050 562 7687

jari.vaine@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi